

E-learning: 'Veilig slikken na een CVA'

Individueel achter de computer je kennis toetsen over slikken, in plaats van een klinische les te volgen.

Jonne Bakker en Simone Hutten uit het Academisch Medisch Centrum ontwikkelden de interactieve CD/rom 'Veilig slikken na een CVA'. Dit interactieve programma maakt het mogelijk voor verpleegkundigen en helpenden, vanuit elke setting, informatie over slikklachten op te doen, gebruik makend van patiëntenbeelden, animaties over het slikken en röntgenbeelden. Daarnaast maakt het programma mogelijk kennis te toetsen. Per onderdeel is een pool aan vragen beschikbaar waaruit de computer ad random vragen selecteert. Bij een foutief antwoord verwijst het programma naar de betreffende informatie op de CD-rom.

Waarom e-learning?

E-learning is een eigentijds instrument voor het verspreiden en toetsen van kennis. Het maakt mogelijk dat verpleegkundigen en helpenden op elk moment in hun individuele leerroute kennis kunnen opdoen en dit kunnen toetsen.

Het gebruik van patiëntenbeelden en animaties maakt het slikproces meer inzichtelijk. Je kunt nu eindelijk zien wat er écht gebeurt.

Ook voor verpleegkundigen en helpenden die al langer in de praktijk werken werkt het programma verhelderend.

De CD-rom bevat allerlei technische mogelijkheden, waardoor het leren speels wordt.

Docenten en praktijkbegeleiders kunnen verwijzen naar het programma en op een uitnodigende manier de kennis over het veilig slikken aanbieden.

Voor welke doelgroep?

Het programma is primair geschreven voor verpleegkundigen (niveau 4 en 5) en helpenden (niveau 2) werkzaam in de acute opvang van CVA - patiënten op de stroke-units van ziekenhuizen. Uit reacties van de gebruikers blijkt dat de helpende versie ook geschikt is voor zorgassistenten en dat verzorgenden goed gebruik kunnen maken van de verpleegkundige versie.

Praktijkbegeleiders, docenten en logopedisten van algemene ziekenhuizen en in verpleeghuizen kunnen het programma inzetten voor onderwijskundige activiteiten op de verpleegkundige opleidingen of in de praktijk van het ziekenhuis.

Totstandkoming van het programma

De verpleegkundigen en de logopedist van de afdeling Neurologie zijn in 2004 genomineerd geweest voor de Anna Reijnvaan Praktijkprijs met een instructievideo over het afnemen van de slikscreening in de acute fase van het CVA en de daarbij behorende beslisboom en leerteksten.

Zij kregen veel reacties uit zowel binnen als buitenland. Het materiaal bleek te voldoen aan de behoefte. Aanvullend kwam de Hartstichting met een oproep voor het inleveren van subsidieaanvragen voor innovatieve instrumenten voor de zorg aan CVA-patiënten in het kader van het programma Tools4Care. Het beschikbare materiaal van de afdeling Neurologie leende zich uitstekend voor het maken van een CD-rom. Het projectvoorstel werd dan ook gehonoreerd.

Van draaiboek tot CD-rom

In de maanden die volgden werd in samenwerking met het Audiovisueel Centrum van het AMC met man en macht gewerkt aan het ontwerp en de technische realisatie van het programma.

Op basis van de bestaande leerteksten en de beschikbare beelden werd met Michiel Hekkens, de regisseur, een draaiboek gemaakt. Daar waar nodig werden wijzigingen aangebracht in de leerteksten.

Dit draaiboek, gereed in juli 2005, werd eerst intern voorgelegd aan een aantal deskundigen: verpleegkundigen, logopedisten, diëtist, onderwijskundige en de neuroloog.

Na interne goedkeuring werd het draaiboek extern besproken met de programmaleiding van de Hartstichting en Paul van Keeken en Marria Wester van het Nijmeegs Kenniscentrum Neurorevalidatie van het UMC St Radboud. Dit resulteerde in een aantal aanvullende suggesties die werden meegenomen in de uiteindelijke realisatie van het programma.

Van september 2005 tot januari 2006 werden aanvullende filmbeelden en foto's gemaakt. De instructies voor het geven van eerste hulp bij verslikken werden aangepast aan de nieuwe instructie van de Reanimatieraad, die in november 2005 bekend werden gemaakt.

In januari 2005 kon Bob van Gijzel, grafisch ontwerper, het programma eindelijk visueel maken. Beeld voor beeld werd het scherm opgebouwd, resulterend in 150 schermafbeeldingen die allemaal onafhankelijk van elkaar beoordeeld werden.

Tenslotte werden in de laatste fase door de systeembouwer het grafische ontwerp en de bewegende beelden in elkaar gezet. Het programma werd zowel intern als extern getest op functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid. De laatste correcties werden uitgevoerd.

Wat zijn de ervaringen met het programma tot nu toe?

Het was de bedoeling een aantrekkelijke bijdrage te maken aan het onderwijs voor verpleegkundigen in spé. De reacties op het programma zijn heel positief. De gebruikers vinden het programma informatief en de patiëntenbeelden en de animaties zijn verhelderend. De reacties zijn zelfs zo overtuigend dat er plannen zijn het programma te laten vertalen en het internationaal aan te bieden.

Het programma is vanaf juni te verkrijgen via de website van de Hartstichting.

Jonne Bakker, verpleegkundig kwaliteitsmedewerker
Academisch Medisch Centrum, Amsterdam